

започаткувати стратегічний діалог на рівні міністрів закордонних справ, щоб просувати далі взаємне партнерство з безпеки;

інтенсифікувати кооперацію з протидії піратству і вітати адміністративну домовленість про комунікацію та координацію спільних навчань для боротьби з піратством, підписану у м.Токіо 15 березня 2023 р. віце-адміралом Торренте, командувачем операції Atalanta Військово-морських сил (ВМС) ЄС біля Африканського Рогу в західній частині Індійського океану, і генералом Ямазакі, начальником штабу Об'єднаного штабу Сил самооборони Японії, про подальшу взаємодію у спільній військово-морській діяльності між ВМС ЄС і Надводних сил розгортання Японії для боротьби з піратством біля узбережжя Сомалі та Аденської затоки;

активізувати спільну роботу над енергетичними й екологічними переходами в рамках Зеленого альянсу ЄС – Японія (оголошеного на (віртуальному) саміті ЄС – Японія 27 травня 2021 р.), вітаючи Меморандум про співпрацю щодо водню, підписаний комісаром ЄС з енергетики і міністром економіки, торгівлі та промисловості (МЕТП) Японії у м.Токіо 2 грудня 2022 р.;

прискорити кооперацію ЄС та Японії щодо цифрової трансформації, після першого засідання Ради цифрового партнерства у м.Токіо 3 липня 2023 р., підписання комісаром ЄС з питань внутрішнього ринку і МЕТП Японії Меморандуму про співпрацю щодо напівпровідників, Меморандуму про співпрацю для підтримки безпечного й резильєнтного підводного кабельного з'єднання між ЄС та Японією у м.Токіо 4 липня 2023 р.;

операціоналізувати Партнерство щодо самопідтримуваного з'єднання та якісної інфраструктури (підписане президентом ЄК і прем'єр-міністром Японії у м.Брюссель 27 вересня 2019 р.) шляхом спільного ідентифікування першого переліку значущих проєктів з'єднання;

далі поліпшити повітряне сполучення між ЄС та Японією, спираючись на Горизонтальну угоду ЄС – Японія для послуг повітряного транспорту, підписану Надзвичайним і Повноважним Послом Японії в ЄС, послом і постійним представником Швеції в ЄС, директором з авіації Генерального директорату з мобільності та транспорту ЄК у м.Брюссель 20 лютого 2023 р.;

продовжити обмін думками щодо можливої асоціації Японії з HorizonEurope і вітати підписання генеральними директорами Спільного дослідницького центру ЄС та Національного інституту науково-технічної політики Японії Рамкової домовленості про дослідження з форсайту у м.Брюссель 13 липня 2023 р.;

продовжити співпрацю в області космосу і вітати адміністративну домовленість про співпрацю щодо Copernicus (програмою дистанційного зондування Землі, започатковану у 2014 р.), підписану генеральним директором Генерального директорату оборонної промисловості та космосу ЄК і МЕТП Японії у м.Брюссель 17 січня 2023 р.

Використання Україною вищезазначених ініціатив ЄС та Японії вимагає високопрофесійної командної роботи державних і приватних інституцій, а також державно-приватного партнерства.

Література

1. G7 Leaders' Statement on Economic Resilience and Economic Security (May 20, 2023). Hiroshima, Japan: G7 Summit (May 19–21, 2023). 4 p.
2. EU-Japan Summit 2023 Joint Statement (July 13, 2023). Brussels, Belgium: General Secretariat of the Council, 2023. 20 p.

Горілий А.Р.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
аспірант кафедри економічної теорії

МІГРАЦІЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ

Економічний розвиток країни та її людський капітал тісно пов'язані між собою. Людський капітал впливає на економічне зростання країни і може сприяти розвитку її економіки за рахунок розширення знань і навичок людей. Людський капітал є провідним фактором виробництва і в структурі національного багатства розвинутих країн займає близько 70%, хоча ще в середині ХХ

століття на нього припадало лише 48% національного багатства. На той факт, що інвестування в людський капітал є доцільною стратегією розвитку країн вказує те, що людський капітал становить найбільшу частку національного багатства країн з високим рівнем економічного розвитку, незалежно від інших їх особливостей. Істотне зростання частки людського капіталу у національному багатстві пояснюється, перш за все, формуванням економіки знань, яка є вищою стадією розвитку постіндустріального суспільства. Особливо важливим є розвиток людського капіталу в Україні, яка у 2022 році посіла 57 місце у глобальному інноваційному рейтингу [1], а індекс людського капіталу України у 2020 році склав 0.64 [2]. Проведені науковцями Українського Інституту Майбутнього дослідження свідчать, людський капітал та економічне зростання тісно пов'язані між собою та розвиток людського капіталу може стимулювати економіку.

Війна, розв'язана російською федерацією, значно вплинула на людський капітал України. Повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року призвело до вимушеної міграційної кризи, яка за своїми масштабами, географією охоплення, кількісними та часовими показниками значно перевершує всі попередні. За даними [3] Управління Верховного комісара у справах біженців Організації Об'єднаних Націй, за перші півтора місяця від початку повномасштабного вторгнення російської федерації війни свої домівки залишили 11,4 млн українців. Згідно з даними українського МЗС [4], станом на 21 червня 2023 року за кордоном перебувають 8 мільйонів 177 тисяч українців. Це фактично 20% від кількості населення, яке фіксувалося до 24 лютого 2022 року.

Проведені дослідження свідчать, що лише 79,2% українських біженців збираються повернутися в Україну після закінчення війни, а 10,9 % повертатися не планують. Про це засвідчили результати опитування, проведеного Соціологічною службою Центру Разумкова [5] на пунктах пропуску в Закарпатській області з 15 березня до 1 квітня 2022 року. Опитування [6], яке провела дослідницька компанія Gradus Research з 22 вересня по 5 жовтня 2023 року спеціально до Київського міжнародного економічного форуму показало, що частка українців, які, рятуючись від війни, виїхали за кордон та хотіли б залишитися на новому місці проживання за півтора року зросла з 10,9% до 18%. Також значно зменшилась частка мігрантів, охочих повернутися додому з закордону з 79% до 63%.

На бажання повертатися додому так само впливають інтеграційні програми ЄС, США та Канади. Зробивши висновки після міграційної кризи 2015-2018 років, ЄС США та Канада розробили низку інтеграційних програм для вимушених переселенців з України. Зокрема у 2023 році Канада продовжила міграційну програму CUAET [7], що передбачала спрощену процедуру прибуття та отримання дозволу на роботу для українців, які вимушено виїхали через війну та дозволяла перебувати у державі, як тимчасовим резидентам, до 3 років, а з 23 жовтня 2023 року запустила нову програму, що надаватиме право на постійне проживання біженцям з України. В той же час, німецька економіка терміново потребує робочої сили та кваліфікованих працівників, і тому уряд Німеччини у рамках прискорення інтеграції українських біженців закликає компанії забезпечувати додаткове навчання та послабити вимоги до знання німецької мови. Польща продовжує приймати українських біженців. Тимчасовий захист у цій країні фактично надається разом із кодом PESEL. PESEL UKR – це особливий статус для українських переселенців, що дає право на соціальну допомогу, медичні послуги, працевлаштування та навчання, та полегшує можливість відкриття та ведення бізнесу.

Для успішного відновлення України треба розробити програму, яка буде сприяти повернення та розвиток людського капіталу це правильний та ефективний шлях економічного відновлення та збереження сталого післявоєнного зростання. Для цього необхідно розробка ефективних методів подолання наслідків міграції людського капіталу з урахуванням конкуренції та програм інтеграції для українських біженців за кордоном.

Література

1. Інформаційні матеріали щодо стану інноваційної діяльності. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb>
2. Важливість розвитку людського капіталу у сучасному світі. Якою має бути стратегія України (Український інститут майбутнього) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uifuture.org/publications/vazhlyvist-rozvytku-lyudskogo-kapitalu-u-suchasnomu-sviti-yakoyu-maye-but-y-strategiya-ukrayiny/>
 3. Через війну свої домівки покинули 11,4 млн українців, – ООН. РБК-Україна. 9 квітня 2022 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/voyny-svoi-doma-pokinuli-11-4- mln-ukraintsev-1649511897.html>
 4. Кількість українців та їх міграція за кордон через війну. Укрінформ. 6 липня 2023 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-kilkist-ukrainsiv-ta-ih-migracia-za-kordon-cerez-vijnu.html>
 5. Українські біженці: настрої та оцінки (березень 2022р.). Разумков центр. 4 квітня 2022 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/ukrainski-bizhentsi-nastroi-ta-otsinky>
 6. Спеціальне дослідження до КМЕФ 2023. Gradus Research Company. Жовтень 2023. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gradus.app/uk/open-reports/how-do-migration-processes-affect-business/>
 7. У Канаді починає діяти нова програма надання тимчасового місця проживання особам, що тікають від війни в Україні. Government of Canada. 17 березня 2022 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/news/2022/03/canada-launches-new-temporary-residence-pathway-to-welcome-those-fleeing-the-war-in-ukraine-en-ua.html>

Hennadii Hryhoriev

National University of Kyiv-Mohyla Academy,

Doctor of science in Economics, associate professor at the Department of Economics

MACROECONOMIC RISKS OF THE NEW GLOBAL TECHNOLOGICAL ORDER

Brief introduction:

The exponential introduction of technological innovations makes global competition increasingly fierce and necessitates a reassessment of the risks of sustainability of technological potential at the national macro level.

Global competition in the modern world is increasingly conditioned by the predominance of the technological order over the economic and political one, which makes it necessary to assess the risks of the sustainability of the technological potential at the national macro level. The blurring of national identity (nation - state) is increasingly intensified due to the inevitability of establishing a global technological order in the world as an alternative to the global economic and political one.

Problem statement:

Information control in the world is increasingly concentrated in the hands of private meritocratic technocorporations, which can bring an innovative product to the market but lead to global instability in all areas of human life. As a result, the balance of power between the state and private companies is changing. The financial architecture of the countries of the world established after the Second World War is also being deformed, which deepens their debt burden, since the increasing national dependence of the developing countries on the global technological order creates the need to finance their internal technological lag behind the developed by an increasing amount of external borrowing (provided that there is not enough developed domestic technology market).

Main part of research:

M. Suleiman emphasizes the dramatic transformations caused by the expansion of artificial intelligence (AI - artificial intelligence). Such an expansion, on the one hand, will allow to achieve significant savings and increase labor productivity, and on the other hand, it will lead to mass layoffs of workers and the need for their further employment and structural transformation of the labor market,